Додаток до „Буковини“.

Ч. 17. Чернівці, дня 22. цьвітня (5. мая) 1905. Рік VIII.

Виходить що тижня в пятницю.

Коштує річно 4 корони, а до Америки 2 доляри.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Адр. редакциї: „Руска Рада“ в Чернівцях улиця Петровича число 2.

Зиновія Канюк.

Вдова.

Гірке житє є бідної вдови,
Журба не йде єї із голови,
Не віддихне ніколи щастем грудь,
І не зазнає спочинку, тілько труд.

Працює в день, не спить цілую ніч,
І хоть найліпше зробить кожду річ,
Вдові за те не много заплатять,
Бо то вдова... Дають що там схотять.

Як вздриш лице смагляве і бліде,
То не питай, хто се буде;
Она стидливо сльози захова,
Від сьміху утече... Се є вдова!

Про зарібки в Прусах.

Чимало терпить наш нарід! Прибуває що раз більше народа, ростуть податки, довги і проценти від них, а земля стоїть все одна й та сама. Но що гірше, та мужицка земля корчить ся що раз більше, виловлювана як неводом паньскими ланами. По иньших краях старають ся люди бодай що раз мудрійше управляти рілю, аби мати з неї красший дохід, а у нас все йде по давному. Иньші народи в сьвіті йдуть парою й електрикою вперед, а наші люди поводять ся з землицею майже так, як тоді, коли орали єї деревляними сохами. Наслідки того очевидні. Другі народи просьвічають ся, набирають сили і маєтків, а наш нарід тратить майна на ліцитацийних бубнах і тікає за далекі моря із рідної колись землї.

Мужицтво наше що раз більше бідніє і тепер є вже дуже мало таких селян, аби могли цілий рік заходити ся тільки біля своєї рілї, а не потребували йти де не будь на зарібок. Зарібки стають чим раз важнійші у рільничім господарстві, бо они дають мужикови в руки готовий гріш, не кажучи вже про те, що в декого становлять они єдине средство житя.

Наші люди йдуть на зарібки вже від давна. Та правду сказати, у них не має з них майже ніякої користи. Фабрик і промислових заведень у нашім краю дуже мало і головний зарібок селянина на двірских ланах, де дістає платню крайно мізерну. Нічо не варта й заробковане в Молдавії. Там мало хто доробив ся чого гарного. За то набрали ся там люди не мало побоїв, наїли ся страви, якою гидилаб ся і маржина та занесли відти страшну недугу — пеляґру. Що гроша відти ніхто не приніс, сего нічого й казати. Раз, що тамошна платня нужденна, а друга тому, що люди забирають гроші наперед і борше їх з'їдять чим відроблять. Розуміє ся, що через сї молдавскі зарібки було й не мало процесів які оплатили також мужики із своєї кервавиці.

Із сих зарібків селяньство наше не запомогло ся ні дрібку, а помочи й ратунку треба нам конче. Оттака запомога моглаби вийти нашим селянам, якби они гуртом взяли ся йти на зарібки до недалеких Прус. Наші буковиньскі мужики найшлиби там дуже добре примінене хоч би й тому, що знають німецку мову.

В Німеччині — бачите — треба що року сили чужих робучих рук, ось до самої рілї треба 200 тисяч чужих робітників, а до самих копалень вугля нових

600 тисяч. Оттимто йде з давен давна рікрічно багато чужого робітника до Прус — але не наших Русинів, бо їх до доброго треба тягнути воловодом. Наш мужик не може ніколи надумати ся до чогось нового, а то готов бути втратний! Що нічо не роблючи, тратить і так богато, сего він не хоче розуміти. Всї зарібки в Прусах є лїпші як у нас.

Зарібок на ріли досягає 1 марку 20 феників попри мешканє і харч та лише через час робіт пільних. Тимчасом в копальнях вугля платня доходить до 4 марки 60 фен. а найнизша 2 марки 52 фен. (два наші Русини в Deutschlandgrube заробляли навіть по 5 марок 50 фен. денно) і ся робота не перериваєсь, триває цїлий рік при 10—11 годин денної працї. Рахуючи 300 робочих днїв в роцї пересїчно лиш по 3 марки, то наш робітник заробить 900 марок а 10.000 наших робітників 9,000.000 марок; відшибнувши з сего одну третину на житє, лишить ся їм чисто 6,000.000, котрі. добре ужиті, можуть принести користь і робітникови нашому і Руси. Як же би так по копальнях намістилось не 10 але 50.000 наших робітників (що є річию зовсїм можливою й легкою, бо до копальнї жадають людий від 18—30 року житя, а виїмково здорових і крепких приймають і від 16 до 35 року), то тодї они заробили би для себе й для свого краю чисто 30,000.000 марок в однім роцї. Дочисливши ще заробок наших пільних робітників в Прусах, кождий мусить признати, що вигляд нашого забідованого робітника і нашої землицї тодї значно змінив би ся.

До зарібків у Прусах ми людий заохочувализ давна,але наші люди — аж жаль погадати — не могли на се довго зважити ся. Аж сего року завдяки нашим патріотам у Вашківцях н. Ч. пішло кілько парубків до пруских робіт. На остаток подаємо два листи, які прийшли від них до п. І. Стрийского у Вашківцях. Може люди вже вірять голосови своїх таки селян.

Із тих листів виходить, 1) що зарібки в Прусах для нас дуже користні, 2) що треба йти на роботу лише за посередництвом руского бюра в Neuberunn і придержувати ся точно єго вказівок, инакше слабих а неспосібних до працї із Прус завернуть 3) що робота в копальни приходить нашим людям з початку тяжко головно через те, що не привикли до неї, бо заморені не годні відразу взятись до тяжкої роботи. Але се лихо уступить вже не забаром.

Лист перший.

Кенїґсгіте, 16. апріля 1905.

Високоповажаний Товаришу!

Хочемо Вас повідомити о нашій подорожи, що ми щасливо прибули до Найберуна.

С. К. 3)

ДОКТОР.

Казка.

(Далї).

І хоч Павло лїкарем не був, лїчити також не вмів, бо лиш пив а пив, а все таки бояв ся знов сказати, що не вміє. Бояв ся смерти. То-ж каже він цареви: „Буду лїчити, але аж завтра. Сегодня буду приготовляти лїки. Але того нїхто не сьміє видїти: анї моєї роботи, анї лїків“.

— Добре, — каже цар, — замкнеш ся в сїй кімнатї і будеш тут собі робити своє дїло, тебе нїхто не ме непокоїти.

Дали Павлови їсти, тай замкнули потім у тій кімнатї. А він сїв і засумував, аж заплакав. І думає він над способом, яким би міг „вилїчити“ себе із сеї пригоди. Та кілько він і не надумав ся, а нїчого не видумав. Лїчити він не вміє. Та і як брати ся йому до лїченя хороби, якої всї лїкарі лїчити не з'уміли! І він видїв перед собою велику шибеницю, а коло неї кат червоний, а на шибеницї шнурок. І гадає він собі: От завішають мене, і я не буду вже жити, а так чогось хоче ся жити. Але чи гідний я того, аби ще жити? — Де мій маєток? Пропав. Знаю я, що се є. Се Бог зіслав на мене кару, заслужену кару. Я до церкви не ходив, Богови не молив ся, цїлими днями і ночами лиш пив а пив. Дома я збиткував жінку й дїти, а за що? Я бив за дурно, бо був пяний. Я їх кривдив, бо я не мусїв пити. А таки тої днини, коли мене взяли сюди, як то

Тут нам добре ся повело, але не кождому довело ся на роботу поїхати. Двох бюро таки викинуло в Найберунї, а третого доктор в Кенїґсгіте. На роботу пішли: Лютик Василь, Лисан Михайло, Кузенко Ґеорґій, Цюпало Дмитро, Процюк Петро і Турчинец Николай. Завернули ся: Антимюк Ґеорґій[1]), Перепелица Ілуца[2]) (сих двох бюро викинуло в Найберунї), Дарій Ґеорґій[3]), Князкий Николай[4]) (сих двох доктор викинув в Кенїґсгіте), Типлишнюк Николай, Ґаврилюк Ілаш, Козоріз Михайло (сї пішли до поля, таки з Найберуна).

А тепер пишу до Вас де-що із шахти. Як ми приїхали з Найберуна до Кенїґсгіте на станцию, то зафасували нам по раз перший: кождому одно ліжко, соломяк, коц, два лантухи білі і по два ручники, а при кінци де-що з посудин: одно горнє (ґарнушок), одну миску, ложку і виделець. Хто приїде перший раз до копальнї, то єго так сокотять, як мати дитину. Бити не вільно, за се є острий наказ. Їду маємо добру, але се вам мушу оповістити, що за се, що ми їмо, дирекция обтягає собі. За станцию платить ся 1 марку на місяць. Оливу до лямпки (що іде ся з нею у шихту), мусимо самі собі купувати. З сих двох марок і 45 фенїків, що нам платять денно, мусимо дати на доктора 2 марки, на бюро 5 марок, на станцію 1 марку місячно (розуміє ся, із початку — *Ред.*). Олива до лямпки виносить на місяць 150 фенїків. Ми у копальни, то правда, але дуже тяжко. Люди з Буковини до копальни не є здалі, бо не можуть витримати; той дим від шусів дуже шкодить, але ми маємо контракт на 3 місяцї, а чи ми се витримаємо — сего не кажу, лиш пишу Вам щиру правду, що мене раз із копальнї вивели як мертвого. Хто слабий на голову, той в копальни не витримає, бо тут у вуглї стріляють, а той дим нїгде не виходить. Але сли ми в копальни не витримаємо, то будемо мельдувати ся до поля, а може ще і витримаємо тих 3 місяцї. Ми робимо 3 тисячі метрів під землею далеко. Як за глубоко, то сего не знаю; у глуб буде зі 100 метрів. В серединї є головна дорога, що має 1 кільометр; ми то зрахували і знаємо. У землю спускають нас шолями — машинов. Під землею є желїзних доріг без лїку. Мене мій гаєр 10 раз водив одною дорогою, а одинацятий раз ішов я самий і блудив шихтою. Тут доріг без лїку. Фабрики одна від одної дуже близко. Так то одною дїрою можна бути в 10 фабриках. Шахти сходять ся одні з другими.

А тепер не маю що писати, тільки поздоровляю Вас сердечно. Пишусь з поважанєм Лютик Василь, Königshütte, Ober-Schlesien,

[1]) Дуже слабий фізично.

[2]) Слїпий на одно око.

[3]) Надзвичайно слабий фізично (бо син піяка) і старший віком.

[4]) Малий хлопчина.

бив я свою жінку. А она бідна просила ся в мене, та я єї не вислухав. А Бог мене покарав...

Вже було коло півночи, а Павло ще не знайшов лїку. Тодї вкляк він на колїна і молив ся Богови. Просив Бога о поміч, і прирік-заприсяг, що не ме вже більше бити жінки, не ме нїколи запивати ся, а буде працювати, ходити до церкви, і стане вже чесним чоловіком.

І як він так молив ся, зломало його на сон і він заснув. Аж тут снить ся йому, що він у кімнатї царівни. Она лежить хора, ледви дише, а блїда як смерть: В єї головах стоїть ангел божий і каже до Павла: „Не бій ся, она виздоровіє!“

Павло пробудив ся. На дворі вже почало свитати. З сусїдної кімнати доходили тяжкі стони хорої. „Треба йти!“ подумав він собі. Руки почали трясти ся, не міг навіть відважити ся подзвонити. Аж тут увійшов слуга, щоб спитати ся, чи лїки вже готові.

— Поведи мене до царівни! — сказав Павло.

Всї повиходили з кімнати, бо так казав пан доктор, а царівна дивила ся дуже здивовано на сего славного лїкаря. Она ще й не видїла такого чоловіка. Та він і лїків не приніс, а се також дивувало єї. Якже-ж він лїчити ме без лїків? Аж настрашила ся його. Та бо і страшним виглядав він. Був подібний цїлком на димарника: чорний, обмазаний. Його нечесане волосє повне було соломи і піря, бо-ж коли мав він чесати ся, коли був все лиш у корчмі і знов у корчмі, а деколи і в гноївцї.

Schlafthaus Nr. 5., Zimmer Nr. 2., Verbindungsweg Nr. 5.

P. S. Забувєм Вам пригадати, що нас є ще 3 товаришів із Барбівців: Яворенко Дмитро, Блажко Танаско і Питращюк Танаско.

Лист другий.

Киніґсгіте, дня 28. апріля 1905.

Високоповажаний Товаришу!

Хочемо Вас повідомити дальше о нашій роботі і о поступі. Витаю Вас сердечно за ваш труд, щосте написали до мене, бо лист на чужині є дорогий. Виджу, що маєте охоту чути о дальших наших трудах. *Пишу Вам щиру правду, що нам тут поводить ся дуже добре.* З разу було нам тут дуже тяжко, перше що не моглим витримати в димі, а друге, що не рузумів ніхто їх язика. Бо Німці говорят лиш тілько по німецки і мазурски. Я не знаю, чи то мова польска чи мазурска, бо я сего не знаю. Німці говорять тут по польски так ціпай (по нашому кидай) і є ще богато инших таких слів, що до польскої мови не дотикаєсь, бо то мова мішана. Хочемо Вас повідомити що тут у Прусах нового сталось. Нове але то й чудо, що єще сего Поляки від Пруса не зазнали. Від пруської поліциї таке вийшло що жаден Лях і Мазур (Роз. із зайшлих. — *Ред.*) робити не сьміє. Кождий Мазур і Лях дістає від груби*) такий кавальчик паперу а на нім все гарно виписано.

Котрий Лях або Мазур такий листок дістане, то ноги за пояс і далї до дому. Роботу їм перериває на 6 неділь, чому се так, то я сего не знаю. Не знаю, може Прус схочі Русинів видалити? (Про се нема страху. — *Ред.*) Як я се учув що, цісарики йдуть до дому (цисариками називає Прус Мазурів із Галичини). То я гадав може то і Русини будуть іти до дому. Я гадаю може в Австриї хоче бути риволюция, що Прус так видає австрийских робітників. І прошу, що на ваше поважане бажанє повідомляю Вас, що я сих Німців сам не можу узнати, чи вони суть прихильні до нас чи ні. Нам тут було трохи зневаги, але що ми не знали, де іти поскаржитись за наші кривди, то ми багато не гадали. Я узяв кавалок паперу і ковертку і виписав до Бюра наші кривди. До трох днів нам прийшло з Найберуна, що вони наше зажаленє післали до дерекциї. А як той лист дерекция отримала то ми вже на другий день мали дуже файне поважанє. Вже нас у грубі не брали на збитки, із обідом ми вже немаємо так богато до чиненя як перше. Вже нам, Богу дякувати, добре поводить ся. Вже до роботи май привикли, вже той дим нас так не душить як перше, бо ми вже до него привикли. Ми заробляємо денно 2 марки і 50

*) Копальнї.

„Все одно! Знаю добре, що маю згинути“, подумав Павло і почав то скакати, то сьміяти ся, то знов присїдати і кривити ся, а далї ляг на поміст і качав ся та перевертав ся як який хлопчина. Царівнї стало дуже сьмішно, і хоч їй було не до сьміху, то все таки розсьміяла ся на весь голос. І в тій хвилї, коли она так засьміяла ся, вилетїла єї з горла кістка, а з рота почало течи богато материї. Як материя витекла, подав він єї води, а царівна виполокала собі чисто рот, встала і — була вже здорова. Могла говорити, бо до тепер не могла, кістка та стиснула була єї горло так, що вона навіть і сказати не могла, що єї болить.

Ось що то було. Царівна їла рибу і якось, не знати яким способом, залетїла єї остра кістка в горло і забила ся там в мясо. Лїкарі якось не добачили тої кістки. Ну, і як єї, тягнути з горла? А треба знати, що давно лїкарска штука не була так дуже розвинена, як тепер. Тепер уже лїкарі вилїчили-би царівну дуже легко. — Огже кістка забила ся в мясо і почала там обгнивати. Як-же царівна сильно засьміяла ся, подула воздухом об кістку, то она вилетїла.

Та цар не питав про спосіб вилїченя, добре, що єго дитина вже здорова. Обдарувавши Павла всїлякими богацтвами, казав, щоб єго відвезли до дому.

І рознесла ся слава про лїкаря Павла Кочергу по всему сьвіту. Сам Сруль довідав ся об тім також, а від нього вся громада. І всї хвалили Павла, лиш жінка не хвалила. Єї причував ся єго жорстокий голос, привиджувала ся та огидна стать пяницї, що тільки збиткував єї.

(Далї буде).

феніків; із тих 250 феніків я собі купую харч, оливу до груби і таке инше*) Я проїдаю тут денно 80 феніків найбільше 90, за сї гроші я маю тут досить що їсти ще лишає ся на другий день. Ми в землю спускаємось на 400 метрів глїбоко, на три тисячі метрів єще ідемо попід землю. На три тисячі метрів сьвітить електричне світло, і є ту на стїнах виписані кільометри, але що то є з три тисячі метрів головної дороги, а ще пів тисячі денно, так таки із лямпами. Тут є машина, що тягне вози линвов на дві тисячі метрів, а одну тисячу конї, а пів тисячі люди. Тут є таких доріг під землею, що годї почислити. Тут у сих двох фабриках є 3 тисячі людий; півтора тисяча (до одної) до старої фабрики, а півтора тисяча до нової копалнї — половина іде в ночи до роботи, а друга половина іде в день. Сьвята сьвяткуємо польскі і рускі, бо фабрика стоїть на польскі, а на рускі сьвята фабрика Русинів не силує до роботи.

Відзиваюсь до своїх товаришів, котрі хотять їхати до Прус на роботу, що повинні 6 днів перед виїздом дати лист до Найбруна до бюра, а єсли бюро буде потребувати робітників, то напише до вас, що можете їхати. А так без жадної відомости не пускайте ся в дорогу, бо буде вам лихо. А хто хоче з нами бути в однїй копальни, то повинен так написати до бюра, що нас є тілько і тілько а хочемо їхати до Gräfin Laura-Grube Künigshütte," Ober-Schlesien, Verbindungsweg Nr. 5, Schlafhaus Nr 5. До сеї фабрики хочемо їхати, бо там є наші товариші і ми хочемо там бути. То так повинні тї, писати, що хотять з нами бути в купі. Більше не маю що писати, тілько позооровляю вас сердечно і желаю вам Сьвітлого Воскресения і пишусь з поважанєм

Лютик Василь".

Про ощадність.

(*Де-що для робучого народа*).

З нїмецкого переповів **Василь Тич.**

(Далї).

Хто ощадний, той і тверезий.

Ой вже, тото горлище нещасне! Коби то не було горла! А все-ж оно є, і не годен чоловік єго позбути ся! Не у одного, то се страшна, ненаситна пропасть, котра прожирає весь маєток. Живіт обізве ся часом і за собою, часом і доковтає ся до свого; але горло за всїх перше, оно і сьвітом орудує, мов мучитель. Ой, коби-то між губою а животом не було тої рурочки, що спускає трунки, як добрий „шлявх", коби-то губа з горлом на зле не лучили ся! Ось, чому то нема здержаности. А все-ж, розумна людина повинна розважно себе держати. Їмо і пємо на те, — щоби жити, та не жиємо, щоби лиш їсти та пити.

Хапчивий не буде ощадний, але хто ощадний, той і тверезий. Хто здав ся на горівку, той не зуміє щадити. Та-ж він видить, як жінка з дїтьми голодом примирають. Та як єму щадити? Отсе й виходить, що *ощадність,* се дуже добре оружє против піяньства, ба, *се против піяньства найголовнїйше средство;* не лиш против горівки, прецїнь і пивом і вином можна впивати ся.

Хто ощадний, той і не гордий.

Ощадний не справляє собі непотрібних уборів, а саме противно робить неощадний. Сему стає єго тїло за касу щадничу, а шкіра за книжочку вкладкову! І як має той щадити та складати, хто за кождий раз забагає собі одежі і нової і модної? Єго те коле в очи, як другий має на собі що-не-будь нового; він вже в своїй шкірі не всидить, поки і собі таке не справить. А вже у жінок, то у них з тим буває ще гірше. Ба, та як їм дивувати ся, коли навіть мущини попадають в тоту біду! Най-но лиш хлопець або челядник поступить, як кажуть, на бурк, у велике місто, зараз у него й забаганки нові. Де гарний капелюшок, де блискучий ланцух до годинника та паличка гарна, а се все і коштувати мусить гарні гроші. Зараз там в него найдуть ся і сурдут і накидка, тай і камізелька і чоботи а все препишне мов у панича якого. Та не лиш ремісничa молодїж слабує на хоробу, що „стрійностию" зоветь ся.

*) Отже заробок чистий 1·50 зл.

От іде парубок або дівчина до служби у місті, то за короткий час їм уже ніяково ходити по мужицки. З початку лиш видає більшу половину зарібщини гіркої на блискучі прикраси й пасований одяг все ще мужицкий, а відтак тягнуть ся з послідного, аби вбрати ся по паньски. Хоч той паньский одяг попросту послідне дрантє, і лиш осьмішує того, хто в нім ходить. Та що діяти, нерозважна молодіж рве ся конче до того, щоб на ній було все бездоганне, все стрійне; дарма, що на сім виходить мошонка зовсім; із зарібку нема й сліду. Бо мода, се звір дикий, щó широко пащеку роздзявлює, аби всї гроші прожерти. Але хто ощадний, то в сю пащеку гроший не вкине, не послужить глупоті; *він лишить ся непоказний і звичайний.*

Хто ощадний, той і милостиню має з чого дати.

Зажерливий не дає милостинї, бо як єму розстати ся з крейцаром? А як вже й мусить коли дати милостиню, то сего не робить із серця, але з жалем. „Ой, знов складка!“ — каже він, та аж зітхне, як почує про неї.

Хто-ж щадить, той не пажерливий, не захланний, а як там крихту защадить, то й не дуже єму тяжко уділити крішку; не так, як марнотравному, бо сей на остаток і сам мусить піти в жебри. Ощадний чоловік усе ще відкладе крейцар на добру ціль і єго не дразнить, що дати би вкладку до товариства, що треба би заплатити за добру книжку або за свою таки мужицку часопись, бо він видить, що лиш просьвіта і єдність дадуть єму можність видіти хосен із гірко заощадженого гроша. Він щадить, бо чує свій обовязок і супроти Бога, а як він дасть милостиню, то єму здає ся, що дав Богови на процент! Єму з тямки не виходить, що все в Божих руках.

(Далї буде).

Що варта людске тїло?

Не один прочитавши се питанє, може й здивує ся. Де-ж таки питати, кілько варта людске тїло. Таж хиба нїхто єго не стане продавати тай до того ще може частинами! Ми й не хочемо щось такого говорити. Та мабуть не одному буде цікаво знати, яку вартість признають суди поодиноким частям людского тїла при ріжних процесах. З сего би й вичислив, кілько варта й цїлий чоловік. Розуміє ся, що тут про якусь постійну оцїну нема бесїди. Рахунки свої беремо із книжки, яка подає ріжні пригоди із анґлїйского судівництва.

На найбільшу небезпеку є наражене людске око. Недавно отемнїв у Парижу один візник омнїбусу (т. є. великого воза, що перевозить у місті людий, ось так, як черновецкий трамвай), через тото, що якийсь їдучий ударив єго в око паличкою. Суд присудив отемнїлому 19 тисяч корон відшкодованя. — Знова якась сторожиха, з анґлїйского міста Дублїна, якій вибив хтось око каменем, дістала відшкодованє в сумі 4800 корон. А одна панї, яка втратила око в анґлїйскій столици Льондонї, при розбитю двох трамваїв, одержала відшкодованє в сумі 9600 корон. Дороге відшкодованє навіть за завинене зраненє, або опоганенє ока. Жінка якогось поліциянта, їхала желїзницею, та тут впала їй в око іскра, яка викликала набренїлий прищ. У судї признано виноватими властителїв желїзницї, бо то желїзниця приватна а не цїсарска і засуджено їх на заплату 820 корон пошкодованій жінцї.

Руки і ноги мають уже зовсїм иньшу цїну. Одна панї, що попала не зі своєї вини, при висїданю, під віз желїзничий, в містї Брімінґен та втратила при тім руку, одержала, на основі судового присуду, 16.800 корон відшкодованя. Иньша знова панї із Кіддермінстер, яку вкусив у руку пес так дуже, що аж треба було єї відтинати,

дістала від властителя пса 8.400 корон. Один кошикар, якому відняла руку желїзниця, яка несподївано рушила і перевернула єго на желїзничі шини, дістав від желїзничої управи 8 тисяч корон. Друкарскому хлопцеви, якому друкарска преса роздавила три пальцї правої руки, присудив суд 9.600 корон, а столярчукови, якому лихо зладжена машина до гибльованя відчахнула три пушки, признано 7200 корон відшкодованя. За втрату ніг визначують суди звичайно велике відшкодоване. Десять тисяч корон одержав один пожарник в Уельс за те, що желїзниця відтяла єму ноги. Десять тисяч 800 корон відшкодованя одержав торговельний послугач у великій льондоньскій фірмі Вестенд, що стратив ноги при віндї. Вимір відшкодованя опер ся на тім, що єго не поучено докладно про спосіб уживаня сего приладу, який як на те, був у не конче добрім станї.

Цїну незавинено втрачених зубів вимірюють суди ріжнородно. Одна панї у Walworth, яка зашпотавши ся в діру плятформи, упала й вибила собі зуби, дістала від желїзничого предприємства 1500 корон. Розуміє ся, відшкодоване вимірює ся після втрати, яку поніс пошкодований чоловік, через знівечене певної частини тїла. Оттимто не стане дивним отсей случай. Росийска славна сьпівачка Саркізова, їхала раз закаспійскою желїзницею. По дорозї потяг викотив ся, причім побита Саркізова втратила передні зуби. В судовій скарзї доводила она, що через втрату зубів попсована вже й будучність єї як сьпівачки, бо тепер вже не зможе із таким успіхом виступати, як досї. Суд прихилив ся до єї виводів і засудив желїзничу управу, що виплатила Саркізовій за кождий зуб 48 тисяч корон, а разом за три зуби 240 тисяч корон. Оттаке то відшкодоване приходить людям за зуб, а тут нераз чоловік мусить ще й доплатити лїкареви або цируликови, аби витягнув зуб, як він розболить!

За смертельні покалїченя признають анґлїйскі суди осталій близькій рідни суми від 3600—13400 корон. Найбільше в сім напрямі відшкодоване одержала п. Лейс в Новім Йорку, якої чоловік погиб в однїй тунелевій катастрофі (нещасливім припадку). По дванайцяти місячних переговорах признано їй 480 тисяч відшкодованя. Се найвисша сума, яку заплатили коли не будь желїзничі підприємства за чоловіка.

(яв.)

Із Січового руху.

Із Чорногузів.

Помимо деяких заколотів між чорногузкою інтелїґенциєю і непогоди, відбуло ся отворене „Січи“ в Чорногузах у недїлю, дня 23. цьвітня несогірше иньших „Січий“. Окрім „Січий“ із Виженки, Іспаса і Милїєва, прибули між иньшими на се сьвято п. Григорій Никорович із Вижницї, надуч. Осип Лучиньский, уч. Тан. Дольницкий з Чорногузів, студ. філ. Василь Костецкий, надуч. Іван Брага з Багни, уч. Касиян Альбота з Рівної, уч. Ілярій Храпко з Іспаса, уч. Василь Моровик із Черешенки, також і панї: Мария Лучиньска, уч. Мария Костецка і А. Синкіш із Чорногузів.

По привитаню п. Гр. Никоровича хлїбом і солию через Ник. Ґрабовского, бувшого предсїдателя школи, привитав він ще прибулих гостий і подякував їм за так численний збір. П. О. Лучиньский привитав також усїх присутних і просив вибирати січового батька. Внесене госп. В. Тиронєка, вибрати за батька п. Гр. Никоровича, підперли всї присутні гучними окликами. П. Никорович покликав на січову матку п-ну М. Лучиньску, а на секретарів п. В. Костецкого і п. Т. Дольницкого; відтак приступив п. В. Костецкий до поясненя статутів. Потім відбув ся вибір старшини, а до неї увійшли: О. Лучиньский, кошовий, Онуф. Ґрабовский, осаул, Ст. Лиферович, учитель, Ів. Ґоян, скарбник, Т. Дольницкий, справник, Фед. Ґоян І., Андр. Мазепа II., Андр. Кордяк III., В. Савчук IV. четар і Павло Несторюк, хорунжий.

По приреченю старшини і установлено річну вкладку на 1. К. П. Гр. Никорович заохочував відтак всїх точно платити вкладки. По врученю січового прапору, по надїленю лент більше як сто Січовикам, між котрими є 74-лїтний двірник Ів. Фочук і 71-лїтний Георґ. Андрук, чесний ґазда, тогож заступник, що радо їх приняли і по почесній дефілядї слїдували поодинокі привіти. Перший забрав слово п. В. Костецкий і привитавши нових Січовиків в імени руского акад. товариства „Союз“ в Чернівцях, закінчив многолїтством на руских патріотів. Господар, Ів. Шпитко, учитель Іспаскої Січи привитав чесних гостий і заохочував всїх до єдности. Господар, Павло Шиндро, кошовий Милїєвскої Січи представив в ярких слова біду Русинів і віщував їм кращу будучність. П. О. Лучиньский напоминав всїх завсїгди точно учащати чи то на збори, чи на вправи і просив підперати його гадку про будову Народного дому в Чорногузах. П. Никорович привитавши нових Січовиків щирими словами пожелав їм щастя і як найкращого розвою. З важних причин передав свій уряд кошовому п. О. Лучиньскому. Сьпіваючи піснї „Ой там на горі Січ іде“, „Не пора“, „Ще не вмерла“, випровадили всї присутні свого відїзджаючого батька. Потім віддекламував господар Ст. Лиферович свій власний стих, котрий зробив дуже добре вражінє. Господар, Ст. Григоряк привитав цїлий збір і остерігав всїх селян перед шкідливими наслїдками алькоголю. Уч. кошовий Гр. Танасійчук промовив в імени Виженьскої Січи і пожелав їм щасливого поводженя. П. Т. Дольницкий привитав численний збір і просив всїх членів на сьвята сходити ся в читальни і часто там учащати.

В пів до 6-тої вечером закінчив кошовий збори многолїтством на цїсаря і подякував всїм присутним за так численну участь, по чім нові Січовики відсьпівали піснї „Не пора“, „Ще не вмерла“, „У Січи“, „Ой там на горі...“ *Присутний.*

ВСЯЧИНА.

Всї Читальнї і Січи Черновецкого повіту і всю руску інтелїґенцию з Черновець тай з околицї а і міщан і селян сего округа запрашає сим „Руска Бесїда“ на отворенє своєї Філїї для Черновецкого міского і заміского округа, яке відбуде ся сеї недїлї, 7. мая с. р. о 2 годинї з полудня в Чернівцях в сали „Народного Дому“ Надїємо ся, що на сих зборах не забракне нїкого, хто задля добра руского народу бажає тїсної злуки всїх щирих Русинів.

Посольскі справозданя. Сеї недїлї о 1 годинї з полудня буде в **Прилипчу** для всїх поблизьких сїл справозданє посла Пігуляка про раду державну, а посла Калїтовского про Краєвий сойм, на яке запрошують сим виборців сеї околицї. Перед полуднем відбуде ся в Прилипчу соборна служба, яку наймили за здоровє руских послів громадяне Прилипча.

Отворенє Філїї „Рускої Бесїди“ в Заставнї відбуло ся у великодний вівторок в присутности великої сили народу. Докладне справозданє подамо в слїдуючім числї.

Подяка Чорногузких січовиків. Всїх, котрі прислужили ся коло заснованя сего товариства, так п. О. Лучиньскому за гарне виробленє топірців, п-нї Лучиньскій за гарне виконанє хоругви, п нї М. Костецкій за вишиванє так много лент і всїм прочим добродїтелям засилаємо сею дорогою щиру і сердечну подяку. — *Січовики.*

ДОБРІ КАСИ!!

Хто хоче забезпечити добре свої гроші або дорогоцїнности, най удасть ся до фабрики кас **M. Adlersflügel, Wien, I. Franz Josefs Kai 27**, котрої вироби огнетревалих кас оказали ся скрізь найлїпшими. Робимо особливо уважними каси райфазеньскі, що можуть бути в сїй фірмі найлїпше обслужені. Каси Adlersflügel-а побирають майже всї буковиньскі і другі краєзі каси райфазеньскі і скрізь висказують ся про них добре. В виду того, що каси сеї фабрики суть добрі, поручає їх і „Селяньска Каса“ всїм нашим касам як найлїпше.

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ІВАН ЗАХАРКО.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях, під зарядом Ів. Захарка.